

Donna Tartt. Steglitsan. Albert Bonniers förlag.

På ett både märkligt och bekymmersamt sätt är sorgen hos en människa ofta förbunden med skuld. Kanske är det just denna koppling som gör att sorgen ibland blir långvarig och plågsam. Den amerikanska författaren Donna Tartt, redan känd för romanerna "Den hemliga historien" och "Den lille vännen", återkommer nu med en lika storslagen som besynnerlig roman kring detta tema.

I "Steglitsan" möter vi den unge pojken Theo Decker i New York. Han är på väg med sin ensamstående mamma till ett allvarligt samtal med rektorn i skolan. Eftersom det finns lite tid över innan mötet och det hållregnar i staden tar de sin tillflykt till ett konstmuseum. Där skiljs de åt ett ögonblick då Theo blir stående framför den nederländske konstnären Carel Fabritius (1622-1654) tavla "Steglitsan". Samtidigt ser han en i ögonvrån en flicka i hans egen ålder som betraktar honom. Då exploderar en kraftig bomb som en högerextrem grupp placerat ut. När Theo vaknar upp från explosionen befinner han sig i en förödelse av murbruk och skadade och döda människor. Innan räddningstjänsten är på plats tar han sig ut för att söka sin mamma. Med sig greppar han tavlan av steglitsan gjord av Rembrandts lärjunge. Han beger sig hem och väntar på den mamma som aldrig mer skall komma. Men flickan ska han återse.

Så börjar en lång berättelse som följer Theo in i vuxna år. Steglitsan har han gömt. Den får en dubbel betydelse av sorg och skuld. Längtan efter mamma, det självpåtagna ansvaret att inte kunnat skydda henne i museet och skulden att ha stulit en ovärderlig tavla. Allt flätas samman med denna 1600-talsfågel fjättrad i en tunn kedja vid sin pinne.. Långt in i berättelsen ska han dock upptäcka att han inte längre äger tavlan, vilket blir en snårig och dramatisk väg till försoning och befrielse. Romanen slutar som en hyllning till konsten och de estetiska värden vi idag så lätt förbiser och föraktar. Det är med konstens hjälp vi överlever i en värld som inte alltid är enkel och välvillig. Det är konsten som binder oss samman genom tiden. Donna Tartts roman är också ett sådant konstverk. Detaljerat, sorgset skört och så levande, en hyllning till vår förmåga att överleva. En roman att bli klok av.

Boken är på 800 tätskrivna och lövtunna sidor. Men vill du någon gång ta dig an en tjock bok för att läsa en lång historia, då är det denna du ska välja.

Jakob Carlander